RAKENNUSVIRASTO
Helsingin kaupunki

HELSINKI KAIKILLE

Kannelmäki-Kaarela alueen ESTEETTÖMYYSSUUNNITELMA

2005

HELSINGIN KAUPUNKI
RAKENNUSVIRASTO
PL 1500
00099 HELSINGIN KAUPUNKI

KUVAILULEHTI

Tekijä(t) Sito Oy	
Julkaisun yhdyshenkilö rakennusvirastossa Projektinjohtaja Pirjo Tujula	
Nimeke Kannelmäki-Kaarela alueen esteettömyyssuunnitelma	Mistä julkaisua saa (henkilö ja huone) Helsingin kaupungin rakennusvirasto Sirpa Linnola
Sarjan nimeke	
Sarjanumero	Julkaisuaika
Sivuja	Liitteitä 1
ISBN	ISSN
Kieli koko teos Suomi	

Tiivistelmä

Kannelmäki-Kaarela alueen esteettömyyssuunnitelman tavoitteena on ohjata ja koordinoida rakennusviraston esteettömyyteen tähtääviä käytännön toimenpiteitä alueella. Alueellisen esteettömyyssuunnitelman laatiminen perustuu kaupunginhallituksen hyväksymään kaupungin esteettömyysstrategiaan ja esteettömyyssuunnitelmaan, jolla ohjataan esteettömyyden toteutusta koko kaupungin tasolla. Alueellinen esteettömyyssuunnitelma on tarkoitus liittää osaksi Kannelmäki-Kaarela aluesuunnitelmaa, jossa määritellään tarvittavat toimenpiteet ja niiden toteutusaikataulu.

Aiemmin syntynyt SuRaKu-ohjeisto on luonut pohjan kaupungin esteettömyyden toteutustyölle. Alueellisen esteettömyyssuunnitelman tarkoituksena on toteutustyön priorisointi ja kohdentaminen niin, että se edistää mahdollisimman tehokkaasti esteettömyyttä ko. alueella ja auttaa hallintokuntia niiden omassa esteettömyystyössä.

Esteettömyyssuunnitelmassa on esitetty tarvepohjaisen priorisoinnin mukaan alueet ja reitit, joilla noudatetaan esteettömyyden erikoistason vaatimuksia sekä hyvää perustasoa edellyttävät reitit ja puistot, joilla on tärkeä turvata esteetön kulku kaikille käyttäjäryhmille. Kaikkia alueen katuja ja puistoja ei voi saada täysin esteettömiksi, mutta perustason esteettömyysvaatimukset koskevat yleisesti kaikkia alueita. Rinnan tämän suunnitelman kanssa rakennusvirasto on kartoittanut alueen esteitä, jotka on viety kaupungin paikkatietokantaan.

Esteettömyyssuunnitelman laatimisen yhteydessä on oltu yhteydessä Helsingin vanhus- ja vammaisneuvostoihin, joiden edustajat osallistuivat alueella suoritettuun kävelykierrokseen 20.6.2005.

Avainsanat

Liikkumis- ja toimimisesteettömyys, esteettömyys, esteetön ympäristö

Esteettömyyssuunnitelma, alueellinen esteettömyyssuunnitelma, toteutussuunnitelma ja toteutusohjelma

Helsinki kaikille, Kannelmäki, Kaarela

UDK

ESIPUHE

Helsingin kaupungin esteettömyyssuunnitelmassa ajalle 2005-2010 määriteltiin Helsingin esteettömyyden kehittämisen periaatteet vuosille 2005-2010. Kaupunginhallitus on hyväksynyt esteettömyyssuunnitelman 14.11.2005. Helsingin kaupungin esteettömyysstrategian koordinointiosan ja suunnitelmaosan toteuttamisesta vastaa Helsinki kaikille –projekti. Suunnitelmaosa muodostuu seuraavista osista:

- *Suraku-projekti*, jossa määriteltiin esteettömyyden käyttäjävaatimukset julkisille ulkoalueille
- *Kaupungin esteettömyyssuunnitelma*, jossa määriteltiin esteettömyyden parantamisen toiminta-tavat ja toteuttamisvastuut sekä tarvepohjaiset ja rakentamistaloudelliset priorisointiperiaatteet. Kaupungin esteettömyyssuunnitelmassa määriteltiin alueellisten esteettömyyssuunnitelmien laatimisen kiireellisyysjärjestys vuosille 2005-2010.
- Alueelliset esteettömyyssuunnitelmat

Vuoden 2005 aikana on laadittu esteettömyyssuunnitelmat neljälle alueelle: Eteläiset kaupunginosat, Haaga, Kannelmäki-Kaarela ja Vuosaari. Näillä alueilla on käynnistynyt samanaikaisesti myös rakennusviraston omana työnä aluesuunnitelman laatiminen katu- ja viheralueille. Tavoitteena on liittää alueellinen esteettömyyssuunnitelma osaksi aluesuunnitelmaa, jossa aikataulutetaan tulevat toimenpiteet.

Alueellisissa esteettömyyssuunnitelmissa on kunkin alueen osalta tarkistettu mahdolliset esteettömyyden erikoistasoa edellyttävät kohteet, määritelty esteettömyyden erikoistasoa vaativat alueet ja reitit, tunnistettu ja kartoitettu esteettömyyden kannalta tärkeimmät reitit sekä määritelty niille kehittämistoimenpiteet ja kunnossapidon toimenpiteet sekä niiden kiireellisyys. Esteettömyyttä on käsitelty Suraku-projektissa määriteltyjen esteettömyyden periaatteiden ja ohjeiden mukaisesti.

Esteettömyyssuunnitelman laatimista ohjasi ohjausryhmä, johon kuuluivat seuraavat henkilöt:

Rakennusvirasto
Terhi Tikkanen-Lindström, Mikko Koivistoinen, Aino Aspiala, Pirjo Tujula, Sirpa Linnola
Kaupunkisuunnitteluvirasto: Leena Kokko, Pirjo Koivunen
Kiinteistövirasto, Tilakeskus: Irmeli Grundström, Kristiina Pyykönen
Rakennusvalvontavirasto: Hannu Pyykönen
Kaupunginkanslia: Erkki Holappa
Liikennelaitos: Mervi Vatanen
Liikuntavirasto: Asko Rahikainen
Sosiaalivirasto: Mirja Höysniemi
Terveyskeskus: Petri Parrukoski, Saara Saxén, Pirjo Sipiläinen
Opetusvirasto: Tapani Koivula
Satama: Raili Niemelä
Asuntotuotantotoimisto: Ifa Kytösaho
Sito Oy: Jari Mäkynen, Ulla-Kirsti Junttila, Elina Ilkkanen

Rakennusviraston kartoituksista vastasi Anni Juutilainen ja asemien arvioinnista näkövammaisen kannalta Antti Vuori.

Sidosryhmille järjestettiin alueella kävelykierros, jossa he toivat esiin omia näkökulmiaan ja tarpeitaan. Esteettömyyssuunnitelmaa tullaan esittelemään kaupunkilaisille aluesuunnitelman laatimisen yhteydessä järjestettävässä asukastilaisuudessa.

SISÄLLYSLUETTELO

ESIPUHE **3**

1 LÄHTÖKOHDAT JA TAVOITTEET **5**

1.1 Lähtökohdat 5
1.2 Tavoitteet 5
1.3 Työskentely 6

2 NYKYTILANTEEN ESTEETTÖMYYS **7**

2.1 Kartoitettavan alueen rajaus 7
2.2 Erikoistason alueiden ja muiden kartoitettavien alueiden määrittely 11
2.3 Sidosryhmien kävelykierros 11
2.4 Kaupungin estekartoitus 12
2.5 Kannelmäen asemanalue 13
2.6 Kannelpolku, vanha ostoskeskus ja Soittajantie 16
2.7 Kannelmäen eteläosa 19
2.8 Puistot 21
2.9 Malminkartanon aseman alue 22
2.10 Asemat 24

3 ESTEETTÖMYYDEN KEHITTÄMINEN **27**

3.1 Kehittämisperiaatteet 27
3.2 Kannelmäen erikoistason alue 27
3.3 Eteläosan toimenpiteet 32
3.4 Malminkartanon toimenpiteet 33
3.5 Ylläpidon kehittäminen 36

4 JATKOTOIMENPITEET **38**

5 KUSTANNUSARVIO **39**

LIITE Sidosryhmien kävelykierros Kannelmäessä 20.6.2005

1 LÄHTÖKOHDAT JA TAVOITTEET

1.1 Lähtökohdat

Helsingin kaupungin esteettömyyssuunnitelmassa ajalle 2005-2010 määriteltiin Helsingin esteettömyyden kehittämisen periaatteet vuosille 2005-2010. Kaupunginhallitus on hyväksynyt esteettömyyssuunnitelman 14.11.2005. Helsingin kaupungin esteettömyysstrategian koordinointiosan ja suunnitelmaosan toteuttamisesta vastaa Helsinki kaikille –projekti. Suunnitelmaosa muodostuu seuraavista osista:

- *Suraku-projekti*, jossa määriteltiin esteettömyyden käyttäjävaatimukset julkisille ulkoalueille
- *Kaupungin esteettömyyssuunnitelma*, jossa määriteltiin esteettömyyden parantamisen toiminta-tavat ja toteuttamisvastuut sekä tarvepohjaiset ja rakentamistaloudelliset priorisointiperiaatteet. Kaupungin esteettömyyssuunnitelmassa määriteltiin alueellisten esteettömyyssuunnitelmien laatimisen kiireellisyysjärjestys vuosille 2005-2010.
- Alueelliset esteettömyyssuunnitelmat

Vuoden 2005 aikana on laadittu esteettömyyssuunnitelmat neljälle alueelle: Eteläiset kaupunginosat, Haaga, Kannelmäki-Kaarela ja Vuosaari. Näillä alueilla on käynnistynyt samanaikaisesti myös rakennusviraston omana työnä aluesuunnitelman laatiminen katu- ja viheralueille, jonka kanssa esteettömyyssuunnitelman laatimista ja sisältöä on yhteen sovitettu.

Rakennusviraston katu- ja puistoalueille laadittava aluesuunnitelma käsittää Kannelmäki-Kaarela -alueen. Kaarelan alueella on erittäin pieni vanhusväestön osuus muihin alueisiin verrattuna eikä siellä ole myöskään merkittävää määrää palveluja. Malminkartanossa on myös varsin vähän vanhuksia. Näiden perusteiden mukaisesti tarkastelut ja merkittävimmät esteettömyyden kehittämistoimenpiteet rajattiin Kannelmäkeen ja Malminkartanon aseman lähialueeseen.

Alueellisia esteettömyyssuunnitelmia laadittaessa esteettömyyttä käsitellään Suraku-projektissa määriteltyjen esteettömyyden periaatteiden ja ohjeiden mukaisesti. Keskeisiä lähtökohtia ovat esteettömyyden jako kahteen laatutasoon (erikoistaso ja perustaso) ja esteisyyttä kokevien käyttäjäryhmien ja toimenpidetarpeen tunnistaminen. Esitettyjen toimenpiteiden kiireellisyysjärjestyksen perusteleminen tehdään edellä mainittujen lähtökohtien perusteella.

1.2 Tavoitteet

Kaupunginosa on mielekkään kokoinen alue esteettömyyden kehittämisen tarkastelulle ja toimenpiteiden toteuttamiselle. Lähtökohtana on, että esteettömyyttä kehitetään kokonaisina reitteinä ja alueina, jolloin aidosti esteetön omatoiminen eläminen ja liikkuminen alueella tulee mahdolliseksi.

Alueellisen esteettömyyssuunnitelman tavoitteet ovat:

- selvittää esteettömän toimimisen kannalta keskeisten palvelujen ja toimipaikkojen sijoittuminen alueella
- selvittää vanhusväestön sijoittuminen alueelle
- määritellä esteettömyyden erikoistason alueet ja reitit
- kartoittaa alueen esteet katu- ja viheralueilla
- määritellä parannus- ja kehittämistoimenpiteet sekä kunnossapidon toimenpiteet
- määritellä toimenpiteiden kiireellisyysjärjestys

Työn aikana selvitetään alueella tapahtuva muu rakentaminen ja suunnitelmat sekä liikenteeseen tai viheralueisiin liittyvät kehittämishankkeet ja suunnitelmat. Nämä otetaan keskeiseksi lähtökohdaksi toimenpiteiden määrittelyssä, sillä esteettömyyden parantaminen on edullista muista tarpeista lähtevien hankkeiden yhteydessä. Esteettömyyden parantamistarpeesta lähtevät toimenpiteet määräytyvät alueen luonteen ja esteiden mukaisesti.

Tavoitteena on, että myös muut kaupungin hallintokunnat käynnistäisivät omien toimipisteidensä esteettömyysarvioinnit ja kehittämisprojektit samanaikaisesti katu- ja puistoalueiden kehittämisen kanssa. Myös yksityisiä kiinteistöjä ja asuinkiinteistöjä tulisi kannustaa omiin esteettömyyden parantamishankkeisiinsa. Vasta tällöin luotaisiin kokonaan esteettömiä alueita ja kaupunginosia.

1.3 Työskentely

Alueellisen esteettömyyssuunnitelman laatimista ohjasi ohjausryhmä, johon kuuluivat rakennusvirastosta aluesuunnittelijat, toimistopäällikkö ja Helsinki kaikille –projektin edustajat, kaupunkisuunnitteluvirastosta maankäytönsuunnittelija ja liikennesuunnittelija sekä edustajat kiinteistöviraston tilakeskuksesta, rakennusvalvontavirastosta, kaupunginkansliasta, liikennelaitoksesta, liikuntavirastosta, sosiaalivirastosta, terveyskeskuksesta, opetusvirastosta ja asuntotuotantotoimistosta sekä konsultin edustajat.

Ohjausryhmä kokoontui työn aikana kolme kertaa:

- 12.5. (Kaikkien alueellisten esteettömyyssuunnitelmien aloituskokous)

- 22.9. (Kävelykierros ja alustavat toimenpide-ehdotukset)

- 7.11. (Haagan ja Kannelmäen alueen raporttiluonnokset)

Lisäksi 13.10. pidettiin aluesuunnittelijoiden, Helsinki kaikille -projektin ja konsultin edustajien kesken kokous yhteensovittamisesta aluesuunnitelman kanssa. Lisäksi Helsinki kaikille -projektin ja konsultin edustajat ovat pitäneet pienimuotoisia projektipalavereita tarpeen mukaan työn aikana.

Kannelmäen alueella järjestettiin 20.6. sidosryhmille kävelykierros, jossa he toivat esiin omia näkökulmiaan ja tarpeitaan.

Esteettömyyssuunnitelmaa tullaan esittelemään kaupunkilaisille aluesuunnitelman laatimisen yhteydessä järjestettävässä asukastilaisuudessa.

2 NYKYTILANTEEN ESTEETTÖMYYS

2.1 Kartoitettavan alueen rajaus

Työn ensimmäisenä vaiheena tarkistettiin esteettömyyden erikoistasoa vaativien toimipaikkojen sijoittuminen. Lähtökohtana oli Helsingin kaupungin esteettömyyssuunnitelman ajalle 2005-2010 yhteydessä laadittu tietokanta esteettömyyden kannalta tärkeistä toimipaikoista. Erityisen tärkeitä, erikoistason esteettömyyttä ympäristöltään vaativia toimipaikkoja ovat vanhusten palvelut, sosiaali- ja terveyspalvelut, kuntoutuslaitokset ja rautatieasemat. Lisäksi tarkasteltiin muiden esteettömyyden näkökulmasta tärkeiden palveluiden sijoittumista alueelle. Tällaisia ovat päiväkodit, koulut ja oppilaitokset, kirjastot, museot, kokoontumistilat ja seurakuntien toimipaikat.

Nykytilanteen arvioinnissa tukeuduttiin lähtökohtaisesti olemassa oleviin paikkatietoaineistoihin: sosiaaliviraston ja kaupunkisuunnitteluviraston tarkennetut aineistot, Helsingin yleiskaavan aineistot sekä SeutuCD. SeutuCD on YTV:n tuottama cd-levy, jolle on koottu pääkaupunkiseudun kuntien keskeiset väestöön ja maankäyttöön liittyvät paikkatiedot yhtenäisessä muodossa. SeutuCD:n tiedot ovat vuoden 2002 lopulta.

Työssä käytettiin ensisijaisesti Helsingin kaupungin omia numeeristettuja tietoja. Paikkatietomuodossa saatiin tiedot vanhusten palveluista, päiväkodeista sekä kunnallisista sosiaali- ja terveyspalveluista. Helsingin kaupungin tietoja täydennettiin SeutuCD:n yritys- ja toimipaikkarekisteristä, jossa tiedot valittiin toimialaluokituksen perusteella. SeutuCD:ltä on saatu tiedot mm. yksityisten lääkäriasemien ja kulttuurilaitosten, kirkkojen ym. seurakuntatilojen, museoiden, liikuntapaikkojen yms. sijoituksesta. Terminaalit on haettu rakennustiedoista rakennuksen käyttötarkoituksen perusteella ja niitä on täydennetty tiedoilla metro- ja juna-asemista.

Tietoa tarkistettiin jonkin verran harkinnanvaraisesti. Esimerkiksi yksityisten lääkäriasemien kohdalla pienimmät kohteet on karsittu ilmoitetun henkilökuntamäärän perusteella, jolloin toiminimiyrittäjät saatiin poistettua. Yksityisissä lääkäripalveluissa eivät ole mukana hammaslääkärit.

Kuva 1. Sitratori ja Klaneettitie muodostavat Kannelmäen asemakeskustan.

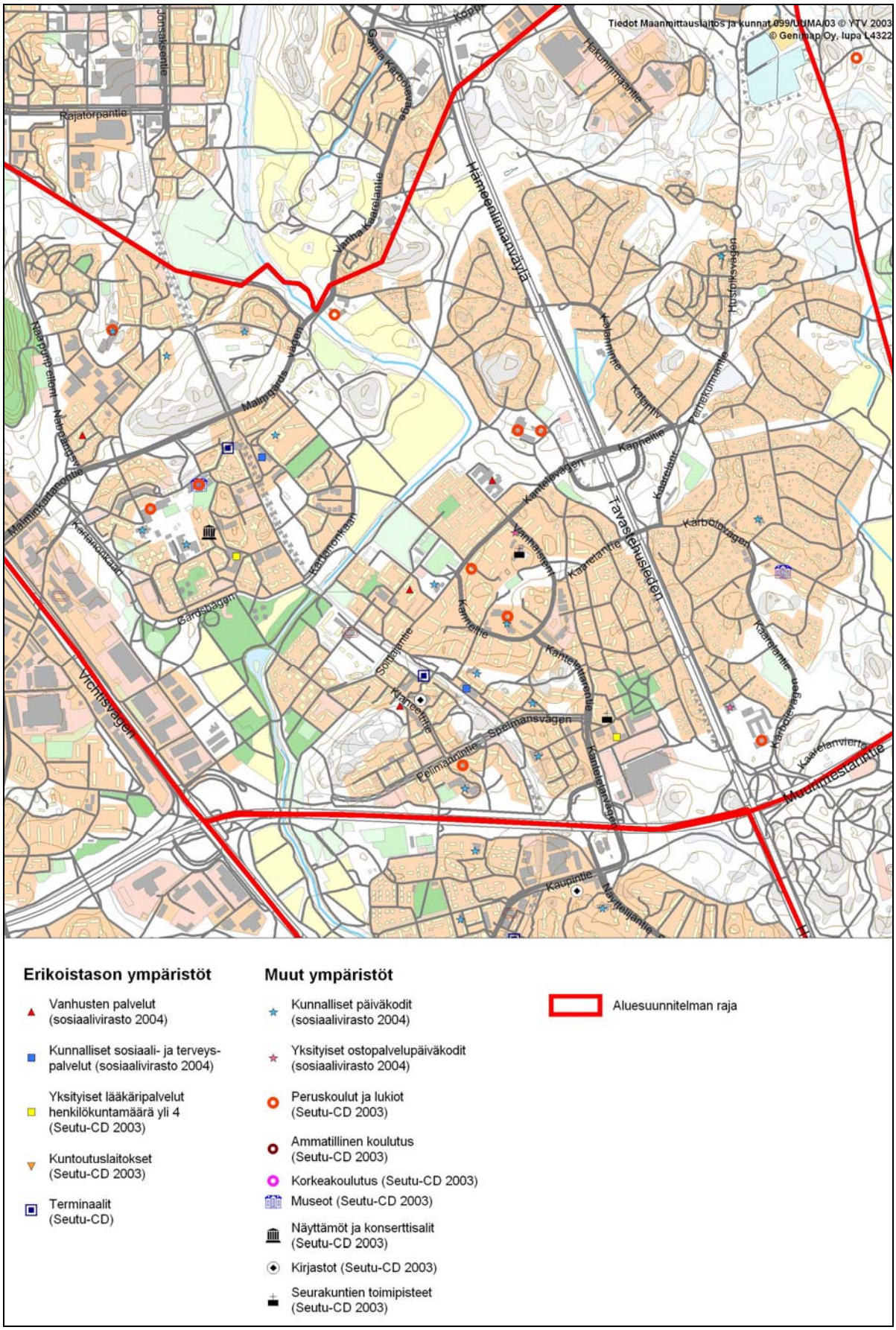

Erikoistason ympäristöt

- Vanhusten palvelut (sosiaalivirasto 2004)
- Kunnalliset sosiaali- ja terveys-palvelut (sosiaalivirasto 2004)
- Yksityiset lääkäripalvelut henkilökuntamäärä yli 4 (Seutu-CD 2003)
- Kuntoutuslaitokset (Seutu-CD 2003)
- Terminaalit (Seutu-CD)

Muut ympäristöt

- Kunnalliset päiväkodit (sosiaalivirasto 2004)
- Yksityiset ostopalvelupäiväkodit (sosiaalivirasto 2004)
- Peruskoulut ja lukiot (Seutu-CD 2003)
- Ammatillinen koulutus (Seutu-CD 2003)
- Korkeakoulutus (Seutu-CD 2003)
- Museot (Seutu-CD 2003)
- Näyttämöt ja konserttisalit (Seutu-CD 2003)
- Kirjastot (Seutu-CD 2003)
- Seurakuntien toimipisteet (Seutu-CD 2003)

- Aluesuunnitelman raja

Kuva 2. Esteettömyyden kannalta keskeiset toimipaikat Kannelmäen alueella.

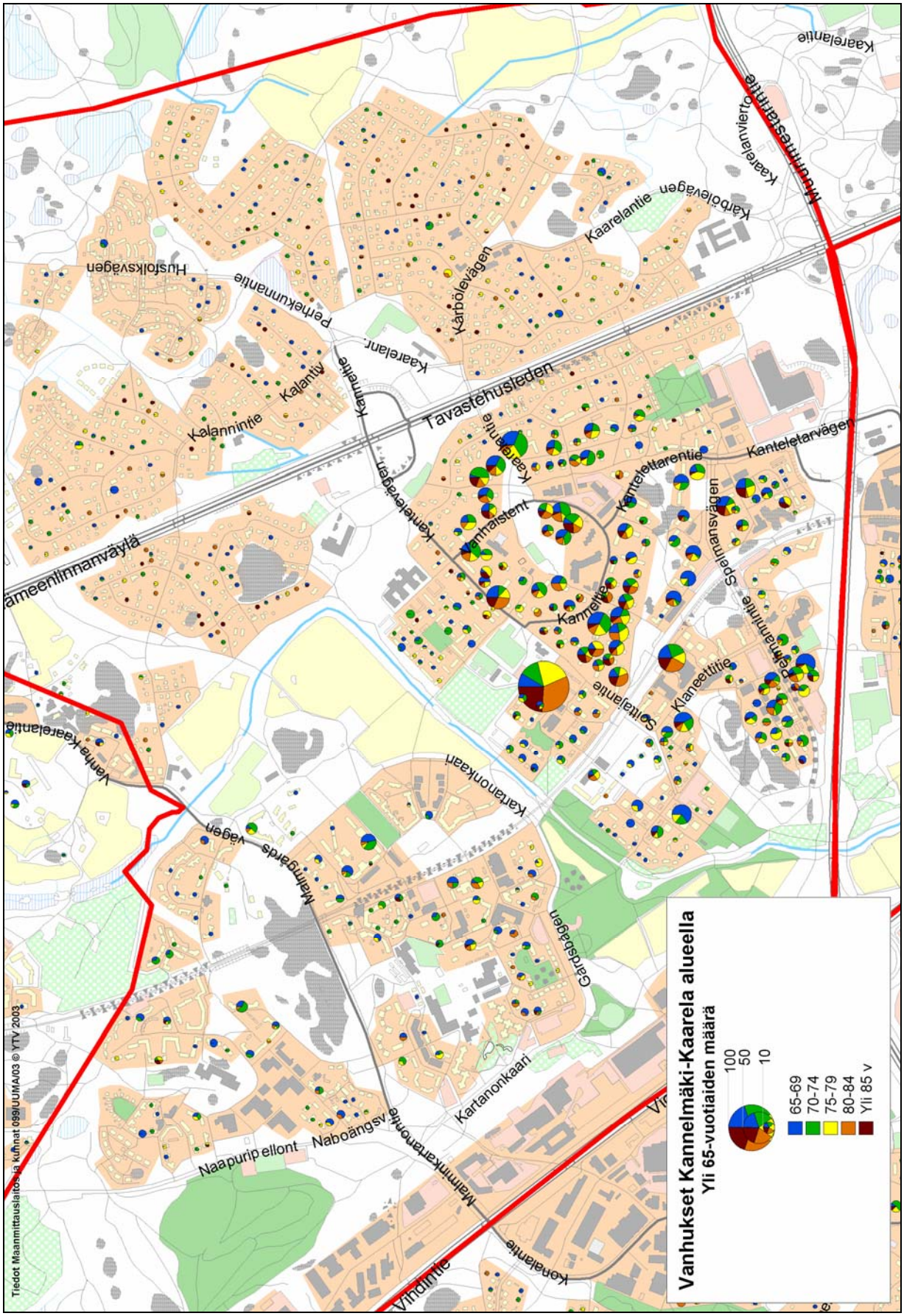
Vanhukset Kannelmäki-Kaarela alueella
Yli 65-vuotiaiden määrä
100
50
10
65-69
70-74
75-79
80-84
Yli 85 v
Tiedot Maanmittauslaitos ja kunnat 099/UUMA/03 © YTV 2003
Tavastehusleden
Kaarelantie
Kaarelanvieltä
Kaarelantie
Karbölevägen
Kaarelantie
Kanteletarvägen
Kanteletarentie
Kanteletarvägen
Kanteletarentie
Kanteletie
Kanteletie
Kanteletie
Kaarelantie
Kaarelantie
Kaarelant

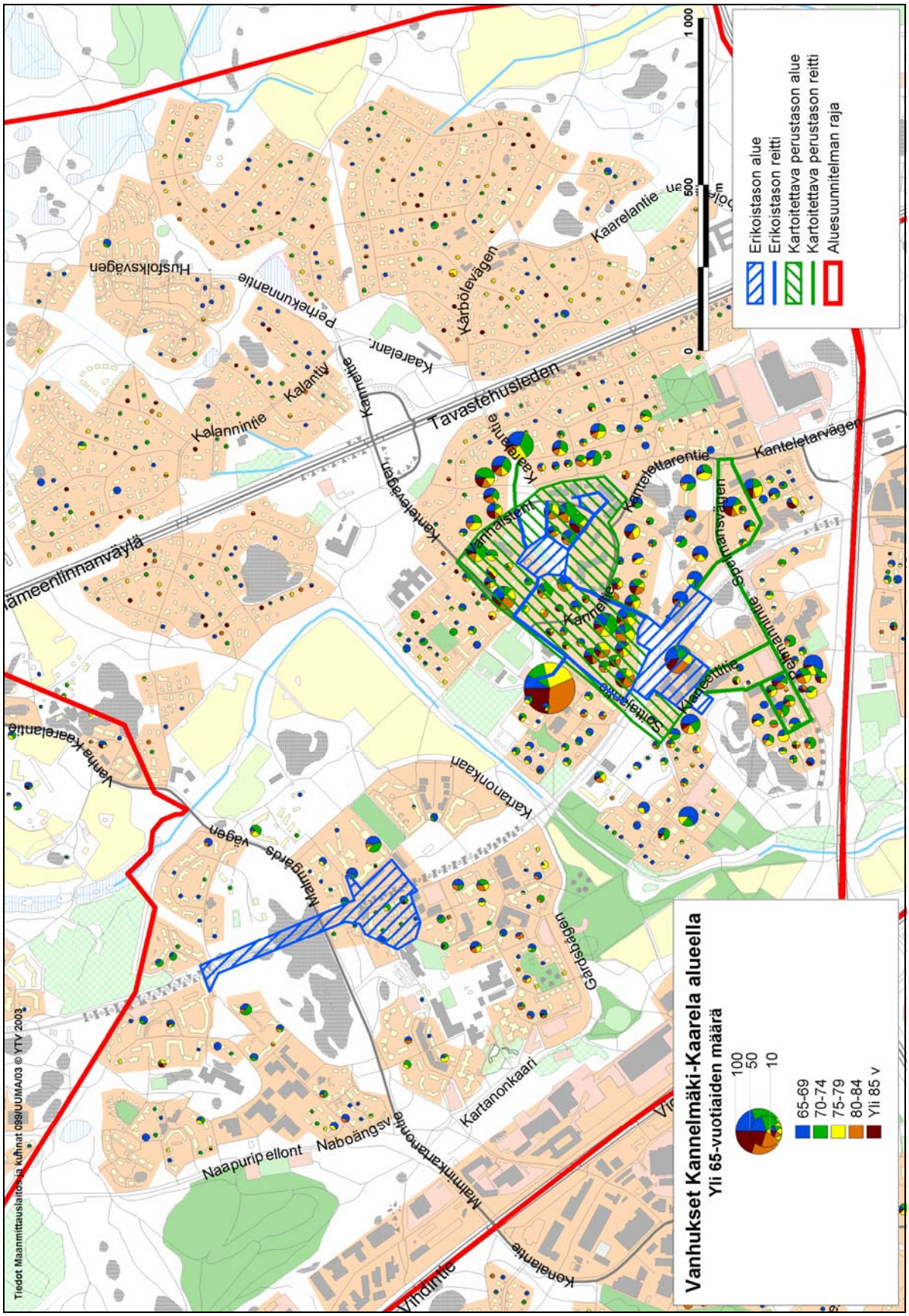
Vanhukset Kannelmäki-Kaarela alueella
Yli 65-vuotiaiden määrä
100
50
10
65-69
70-74
75-79
80-84
Yli 85 v
Erikoistason alue
Erikoistason reitti
Kartoitettava perustason alue
Kartoitettava perustason reitti
Aluesuunnitelman raja
0
500
1 000
Tiedot Maanmittauslaitos ja kunnat 099/UUMA/03 © YTV 2003
Tavastehusleden
Kaarelantie
Kaarelan
Kaarelantie
Karjölevägen
Kalanniniemi
Kalantie
Kalanniniemi
Pelhekunnantie
Hustolksvägen
Kanteletarvägen
Kanteletarrentie
Kanteletarvägen
Kanteletarrentie
Kanteletarvägen
Kanteletarrentie
Kanteletarrentie
Kanteletarrentie

Vanhusten sijoittuminen koko suunnittelualueella tarkasteltiin käyttämällä tietokantana SeutuCD:n tietoja vuoden 2002 lopulta. Vaikka tieto onkin pari vuotta vanhaa, riittää sen tarkkuus tämän suunnitelman tarkasteluihin. Merkittävänä iäkkäiden ihmisten asuinpaikkana erottuu Kannelmäen vanhusten palvelutalo, jossa on 115 paikkaa. Myös Rumpupolun vanhusten palvelutalossa ja koko radan koillispuolisella alueella Soittajantien kaakkoispuolella asuu paljon vanhuksia. Vanhaistentie 15:ssa sijaitsevan Kannelkodin vanhainkodin tietoja ei ollut tietokannassa. Kannelkodissa on paljon huolenpitoa tarvitsevia vanhuksia, jotka liikkuvat kiinteistön alueen ulkopuolella hyvin vähän.

2.2 Erikoistason alueiden ja muiden kartoitettavien alueiden määrittely

Kaupungin palveluksessa oli kesän ajan harjoittelija, joka kartoitti alueen esteitä. Tämän kartoitustyön pohjaksi tunnistettiin työn aluksi esteettömyyden erikoistasoa vaativat alueet ja reitit. Keskeisiä kriteereitä olivat erikoistason toimipaikkojen ja vanhusten sijoittuminen alueella. Tällaisia erikoistason alueita ovat asema ja Sitratori sekä niihin liittyvät Rumpupolun vanhusten palvelutalo ja terveysasema, reitti Kannelpolkua asemalta Vanhaistenpuistoon, Vanhaistenpuisto ja sieltä edelleen reitit vanhalle ostoskeskukselle ja Kannelmäen vanhusten palvelutaloon. Palvelutalon ja ostoskeskuksen erikoistason alue käsittää yhteydet lähimmille pysäkeille. Kannelmäen terveysaseman toimintoja ovat vastaanotto, laboratoriotilat ja hammashoitola. Terveysasemalle 10.11.2005 tehdyn kuntoarvion perusteella on todennäköistä, että toiminnoille on harkittava uutta paikkaa. Osa toiminnoista on todennäköisesti siirtymässä Malminkartanon terveysaseman tiloihin jo vuoden 2006 alkupuolella.

Malminkartanossa erikoistason esteettömyyttä tarvitaan aseman alueen lisäksi reiteillä asemalta Puustellinaukiolle ja terveysasemalle sekä Puustellinaukion ja terveysaseman väliselle Katvepolun alikulkuyhteydelle. Malminkartanon terveysaseman toimintoja ovat vastaanotto, laboratorio ja hammashoitola. Neuvolapalvelut siirtyvät vuoden 2006 alkupuolella terveysaseman lähelle Luutnantintie 7:ään. Terveysasema palvelee jatkossa todennäköisesti myös Kannelmäen terveysaseman asukkaita. Kartoitettavat perustason alueet ja reitit käsittävät ne alueet, joilla on paljon vanhuksia, alueen pääkadut joukkoliikenteen pysäkkeineen, tärkeät puistoyhteydet sekä muut tärkeäksi katsotut reitit. Erikoistason alueet ja reitit sekä kartoitettavat perustason alueet ja reitit on esitetty kuvassa 4.

2.3 Sidosryhmien kävelykierros

Kuva 5. Kävelykierrokselle osallistui eri tavoilla esteetöntä ympäristöä tar-

vitsevia alueella asuvia ja toimivia henkilöitä.

Sidosryhmien kävelykierros pidettiin Kannelmäessä 20.6.2005. Kierros alkoi Rumpupolun palvelutalolta ja kulki Sitratorin, aseman, terveysaseman, vanhan ostoskeskuksen, Vanhaistenpuiston ja Soittajantien kautta Sitratorille. Kävelykierrokselle osallistui n. 10 henkeä. Ryhmä koostui alueella asuvista ikäihmisistä, vammaisjärjestöjen edustajista, rakennusviraston ja kaupunkisuunnitteluviraston suunnittelijoista sekä Helsinki kaikille –projektin ja konsultin edustajista. Kävelykierroksella tunnistetut esteettömyyden ongelmat on kuvattu raportin liitteenä olevassa muistiossa.

2.4 Kaupungin estekartoitus

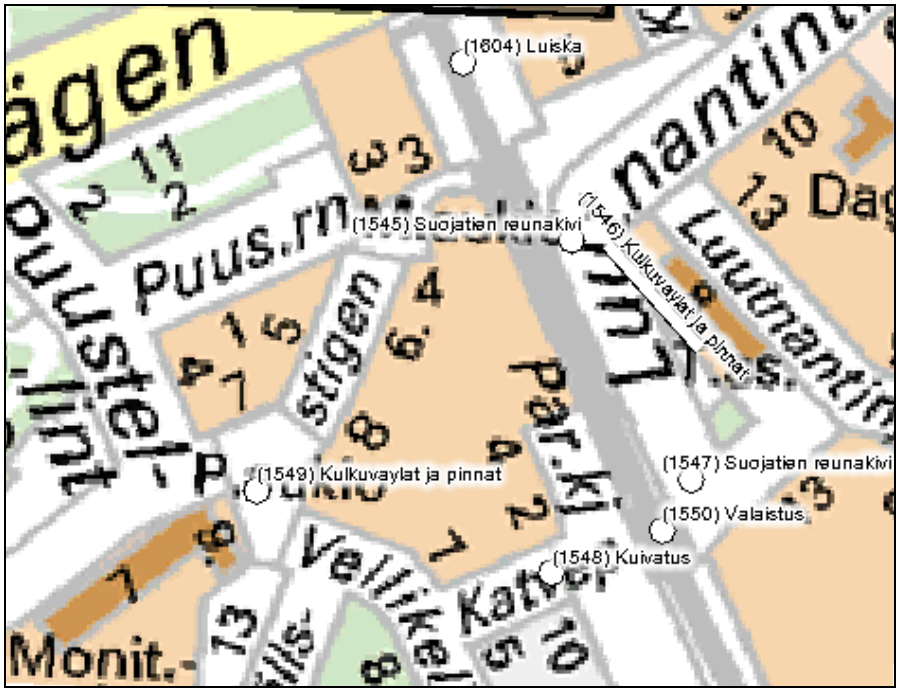

Kuvat 6-7. Helsingin estetietokantaan Malminkartanon ja Kannelmäen keskusten alueella koekar-

toituksessa tallennetut esteet. Tekstissä kuvattu kohteen ensisijainen ongelma. Punaisella värillä on osoitettu kiireellistä korjaamista tarvitsevat kohteet.

Helsingin kaupunki on edelleen kehittänyt Suraku-projektissa kehitettyä kartoitusvälinettä. Kesän 2005 aikana rakennusviraston palveluksessa ollut harjoittelija testasi kartoitusmenetelmää Kannelmäen ja Malminkartanon keskusten alueella. Koekartoituksessa tunnistettuihin esteisiin liittyvät tiedot tallennettiin kaupungin estetietokantaan.

2.5 Kannelmäen asemanalue

Sitratori, Kaneettitie ja Rumpupolun yhteys vanhusten palvelutalolle ovat hyvää esteettömyyden perustasoa. Parantamisen tarvetta on Kanneltalon edustan portaissa, jotka laskevat kahteen suuntaan. Kulmakohta voi aiheuttaa kompastumisvaaran heikkonäköiselle. Samoin koko edusalueen ja portaan yhtenäisen harmaan yleisvärityksen vuoksi portaita on vaikea paikallistaa. Porrasaskelmien reunoissa ei ole kontrastiraitaa.

Aseman ylikulkuun nouseva luiska on pitkä ja jyrkkä eikä siinä ole lepotasanteita. Yhdelle korkeudelle sijoitettu käsijohde katkeaa kannatinpylväiden kohdalla. Aseman hissit ovat vaihtoehto luiskan käytölle. Aseman ongelmat on kuvattu yksityiskohtaisemmin kohdassa 2.10 Asemat.

Kaustisentien kääntöpaikalta nousee jyrkkä kevyenliikenteen väylä kohti terveysasemaa. Ajoneuvoliikennettä helpottamaan kääntöpaikan kulmauksessa on reunakivi peitetty asfalttiluiskalla. Luiskaus kuitenkin hävittää reunalinja ja heikkonäköinen saattaa eksyä jalkakäytävältä ajoradalle. Luiskayhteyden reunassa on penger pettänyt ja asfaltti rikkoutunut. Käsijohdetta seuraava heikkonäköinen voi kaatua tähän vaarallisesti. Talviaikana lumen peittäessä kohta on kaikille vaarallinen. Käsijohteita tarvitaan tällä juna-aseman ja terveysaseman välisellä yhteydellä molemmilla puolilla väylää.

Terveysaseman sisäänkäyntialue on korkean porrasaskelman verran ylempänä Kaustisenpolun kulkuväylää. Korkeuseroa on yritetty hoitaa liian jyrkällä luiskalla, jota omatoiminen pyörätuolinkäyttäjä ei pysty turvallisesti käyttämään. Kaustisenpolun betonilaatoilla pinnoitetun puoliskon laatat ovat hajonneet ja pinta on epätasainen. Asfaltin ja laatoitetun osan rajassa on syväreunainen kouru, joka aiheuttaa kompastumisvaaran. Myös Kaustisenpolun eteläosan jalkakäytävän betonilaatoitus on kulunut ja laatat ovat rikkoutuneet.

Kuva 8. Harmaiden portaiden askelmia ja erilaisia suuntia on heikkonäköisen vaikea tunnistaa yleisvärityksellä harmaalla alueella.

Kuva 9. Sitratorilta nousee aseman ylikululle pitkä, jyrkkä luiska. Käsijohde katkeaa kannatinpylväiden kohdilla.

Kuva 10. Aseman ja terveysaseman välisen luiskan reuna on pettänyt ja asfaltti on murtunut vaarallisesti. Käsijohteet pitäisi olla molemmin puolin väylää.

Kuva 11. Terveysaseman sisääntulon luiska on liian jyrkkä eikä täytä muutenkaan esteettömyyden vaatimuksia. Ensisijaisena parannustoimenpiteenä Kaustisenpolun tasauksen nostaminen.

Kuva 12. Sitratien ja aseman pysäköintialueen liittymän hahmottaminen on vaikeaa heikkonäköiselle. Uusi suojatiemaalaus, asianmukaiset reunakivet ja ajoväylien yhdistäminen jalkakäytävän kohdalla ovat tärkeimmät tarvittavat toimenpiteet.

Aseman itäpuolelta Soittajantielle johtava yhteys kulkee uuden lämmitetynportaan kautta. Porras on muuten esteettömyydeltään hyvä, mutta heikkonäköisen on vaikea erottaa askelmien reunoja. Lämmityskaapeleiden linjat luovat raidoitusta, joka vaikeuttaa reunan tunnistamista.

Soittajantieltä ajo Sitratielle ja aseman pysäköintialueelle muodostavat sekavan ja leveän liittymän. Kun vielä suojatien maalaus on kulunut, on heikkonäköisen vaikea hahmottaa ajoalueen ja jalkakäytävän reunaa.

2.6 Kannelpolku, vanha ostoskeskus ja Soittajantie

Reitti asemalta Vanhaistenpuistoon kulkee Kannelpolkua alas. Pitkän Kannelpolun nousun varrelle rakennetut levähdyspaikat ovat periaatteessa hyviä, mutta niitä pitäisi parantaa, jotta ne sopisivat kaikille. Itse penkki todettiin sidosryhmien kävelykierroksella hyväksi istua, mutta käsinojat helpottaisivat penkiltä nousemista ja sille istuutumista. Reunakiven jatkuminen penkin kohdalla tekee penkin kohdan tunnistamisen vaikeaksi heikkonäköiselle. Se myös hankaloittaa rollaattorin tai pyörätuolin käyttäjän siirtymistä penkille istumaan.

Kuva 13. Kannelpolun penkit ovat hyviä istua, mutta reunakivi vaikeuttaa penkin käyttämistä.

Vanhaistenpuiston kautta on miellyttävä reitti vanhalle ostoskeskukselle. Katualueella sijaitseva, ostoskeskukselta Vanhaistentielle laskeva porras on osin rikkoutunut eikä siinä ole kunnollisia käsijohteita. Ostoskeskuksen keskeiset esteettömyyden ongelmat ovat kuitenkin kiinteistön alueella. Useiden liikkeiden sisäänkäynteihin on rakennettu luiskia, mutta ne ovat lähes kaikissa huonosti toimivia ja mitoitettuja. Ongelmina ovat luiskan ja kynnyksen yhdistelmät, liian pienet kääntötasanteet ovien edessä, käsijohteiden puuttuminen ja luiskan käyttöä hankaloittavat kalusteet. Yksi hyvin toteutettu sisäänkäyntialueen luiska ja porrasjärjestely on uudehkon päivittäistavaramyymälän tontilla.

Kannelmäen vanhusten palvelutalo Urkupillintiellä on alueen suurin vanhusten keskittymä. Yhteyksien asemalle, lähimmille bussipysäkeille, päivittäispalveluihin ja esteettömään puistoon tulisi olla erikoistason mukaisesti esteetöntä. Soittajantien ympäristö, jonka kautta yhteydet edellä mainittuihin palveluihin toteutuvat, onkin hyvää esteettömyyden perustasoa.

Kuva 14. Kalusteet estävät luiskan käytön. Luiskan oven edustan tasanne on myös liian pieni sähköpyörätuolin kääntämiseen.

Kuva 15. Oikein mitoitettu sisäänkäyntialueen luiskajärjestely.

2.7 Kannelmäen eteläosa

Pelimannintien alueen väylien päällysteet alkavat olla vanhoja ja kuluneita. Epätasaisuudet ovat kuitenkin pääasiallisesti pienialaisia ja niiden korjaaminen on tavanomaista kunnossapitoa. Pelimannintien loppuosalla on pensasistutus levinnyt kevyenliikenteen väylälle. Pelimannintien alittaa neljä alikulkua. Hämärät ja harmaat alikulut rikkinäisine valaisimineen ovat Pelimannintien alueen epäviihtyisimmät paikat ja niiden ilme kaipaisi parantamista. Radan ylittävällä Pelimannitien sillalla on syvä, kompastumisvaaran aiheuttava, kuivatuskouru jalkakäytävän reunassa. Sillalla sijaitseva pysäkkialue katoksineen on samalla jalkakäytävän asfalttialueella.

Vetelintien itäosan etelänpuoleisen jalkakäytävän päällyste on pahasti painunut ja siinä on syviä, katumisvaaran aiheuttavia kuoppia. Myös Vetelinpolun väylän betonilaatoitus on useasta kohdin rikkoutunut ja painunut. Asukkaat ovat ilmaisseet halunsa säilyttää pinnoite nykyisenlaisena. Halsuantiellä on jalkakäytävän reunassa asuintalojen porrastasanteen betonirakenteita niin, että niihin voi heikkonäköinen törmätä. Kantelettarentietä ollaan vuoden 2005 aikana parantamassa eritasoliittymän ja Pelimannintien kiertoliittymän välisellä osalla.

Kuva 16. Pelimannitien alikulut ovat hämäriä ja epäviihtyisiä paikkoja, jotka kaipaavat kehittämistä.

Kuva 17. Halsuantiellä asuintalojen sisäänkäyntien betonirakenteisiin voi heikkonäköinen törmätä.

Kuva 18. Vetelintien itäosan etelänpuoleisen jalkakäytävän päällyste on pahasti painunut ja siinä on syviä, kaatumisvaaran aiheuttavia kuoppia.

2.8 Puistot

Vanhaistenpuisto sijoittuu keskeisesti sille alueelle Kannelmäessä, jolla asuu suurin osa vanhuksista. Puisto on yleiseltä esteettömyydeltään hyvä ja sen käytävät ja uudet penkit ovat hyväkuntoisia. Penkit ovat samaa mallia kuin Kannelpolulla. Puiston alueella olisi hyvä olla myös käsinojallisia penkkejä.

Kuva 19. Vanhaistenpuisto on esteettömyydeltään hyvää perustasoa. Kesällä 2005 järjestetyllä sidosryhmien kävelykierroksella testattiin muun muassa uusia penkkejä.

Kuva 20. Vanhaistenpuiston leikkipuistoa ei ole suunniteltu kaikille käyttäjille sopivaksi, mutta se on hyvin suosittu.

Kannelmäen lounaisosassa on rakenteilla vuonna 2006 valmistuva Trumpettipuisto. Puiston sijainti tasamaalla ja toimintojen selkeä perusjärjestely antavat hyvät lähtökohdat myöhemmälle esteettömyyden kehittämiselle. Rumpupolun palvelutalon tontti on istutettu metsäiseen rinteeseen saman puistoalueen reunalla. Puistoaluetta kiertävä polku on jäänyt talon alle ja puistoyhteys katkennut.

Kuva 21. Trumpettipuiston uudistaminen valmistuu vuonna 2006.

2.9 Malminkartanon aseman alue

Malminkartanon alueella ei ole suurta määrää vanhusväestöä, mutta se on asemineen merkittävä julkisten ja yksityisten palvelujen alue. Merkittävimmät esteettömyysongelmat ovat asemalla ja kiinteistöjen alueella Malminkartanon aukiolla.

Aseman merkittävimmät ongelmat ovat tunnelialueen hämäryys ja puutteet luiska- ja porrasyhteyksissä laiturialueelle. Aseman ongelmat on kuvattu yksityiskohtaisesti kohdassa 2.10 Asemat.

Malminkartanon aukion liiketilat on rakennettu runsaan metrin verran aukiopintaa ylemmäksi. Tästä johtuen alueella on useita portaita ja luiskia. Betonikivistä rakennetut portaat ovat useissa paikoissa pahasti rikkoutuneita. Katualueella sijaitseva kapea porras luiskineen on erikoisen muotonsa ja järjestelynsä vuoksi jopa vaarallinen heikkonäköiselle käyttäjälle.

Puustellinaukiolla, Katvepolulla ja reiteillä terveysasemalle on pieniä kunnossapidon ongelmia, jotka liittyvät pintojen epätasaisuuteen, väylälle työntyviin istutuksiin, alikulun hämäryyteen ja suojatiejärjestelyihin.

Kuva 22. Malminkartanon aukion liikkeiden edustalta asemalle johtava porras luiskineen on erikoisen muotoilunsa vuoksi vaikeasti hahmotettava ja vaarallinen heikkonäköiselle liikkujalle.

Kuva 23. Rikkinäiset rakenteet tekevät Malminkartanon aukiosta epäsiistin ja esteisen.

2.10 Asemat

Rakennusviraston kesäharjoittelijat Anni Juutilainen ja Antti Vuori kartoittivat myös Kannelmäen ja Malminkartanon asemat kesällä 2005. Antti Vuori on itse näkövammainen ja hän on vastannut asemien alueiden kuvauksista heikkonäköisen ja sokean toimijan näkökulmasta.

Kannelmäen asema

Kannelmäen aseman esteettömyyden yleistaso on heikko. Heikkonäköisille ja sokeille on asemalla useita vaaran aiheuttavia paikkoja. Yleisilmeeltään asema on sekava ja likainen. Valaistus jättää varjopaikkoja, jotka tuovat turvattoman tunteen.

Laiturin reunasta puuttuu suoja-alue. Siellä on joskus ollut keltainen viiva osoittamassa suoja-aluetta mutta sitä ei enää näy. Lisäksi laituri alue on kapea. Laiturialueen reunasta puuttuu käsijohde ja reunan seuraamista vaikeuttaa syvä sadevesikouru. Laiturilla ei lue kumpaan suuntaan juna kulkee.

Portaissa on kontrasti raita, joka on tehty metallista ja erottuu hyvin. Ongelmana ratkaisussa on reunan liukkaus ja sen viettäminen alaspäin. Raiteelta 2 nousevissa portaissa vaunuluiska vaihtaa puolta välitasanteella. Kaikissa portaissa vaunuluiskat tulisi erottaa käsijohteella, merkitä alkamiskohta ja ohjata ihmiset käyttämään turvallista reunaa. Portaiden käsijohteet ovat samanväriset kuin ikkunaprofiili, joten niitä on vaikea hahmottaa. Lepotasanteen kohdalla käsijohteeseen on kiinnitetty roska-astia.

Kuva 24. Hissien sulkeminen yöajaksi, niiden epäsiisteys sekä ovien ja painonappien huono erottuminen seinäpinnasta ovat ongelmia Kannelmäen asemalla.

Ylikululle nousevat hissit ovat likaiset ja sotkuiset. Hissien käytön pahin ongelma on, että ne eivät ole toiminnassa 22–05 välisenä aikana. Ylikäytävän länsipuolella (raide 1) oleva luiska on liian jyrkkä ja pitkä. Luiskassa ei ole välitasanteita ja käsijohde katkeaa kannatinpylväisiin.

Klaneettitien bussipysäkeissä ei ole katoksia eikä penkkejä. Pysäkeissä on selkeästi erottuva kontrastiraita. Niissä voisi olla myös tuntoaistiin perustuva varoittava elementti. Aseman länsipäässä olevalla pysäköintialueella ei ole merkittyä inva-paikkaa ja reitti asemalle on vaikeakulkuinen.

Malminkartanon asema

Tunnelissa sijaitseva Malminkartanon aseman laiturialue on yleisilmeeltään pimeä ja turvattomantuntuinen. Asemalaiturit ovat heikosti valaistut. Synkkää yleisilmettä lisää pintamateriaaliksi valittu asfaltti. Suoja-alue on vaaleaa betonia, joka ei kuitenkaan hämärässä erotu riittävästi asfaltista. Tuntoaistiin perustuvaa varoittavaa elementtiä ei ole laiturin reunassa. Pimeässä eivät myöskään laiturialueen kalusteet erotu ja ne pitäisikin merkitä kontrastimateriaali vyöhykkeellä törmäysvaaran välttämiseksi. Lisäksi kaikuminen hankaloittaa äänen varassa toimimista.

Asemalla on käytössä standardiopasteet, joita vaivaa samat ongelmat kuin muillakin henkilöliikenne asemilla: sijoittelu liian korkealle ja liian pieni fonttikoko. Malminkartanossa ongelman tekee kuitenkin moninkertaiseksi huono valaistus. Laiturilla ei lue junan kulkusuuntaa.

Asemalle pitää nousta portaita tai luiskia pitkin. Portaat ovat yleisesti ottaen hyvässä kunnossa, tosin kontrastiraidat puuttuvat porrasaskelmien reunoista. Eteläpuolen portaista on yksi askelma irti ja se on muutenkin huonokuntoinen. Pohjoispään itäpuolen portaan käsijohde on yläpäästään rikki ja johde jää kauas askelmien reunasta sadevesikourun takia. Portaan alapään linjakuivatuskourun ritilä on kokonaan tukkeutunut. Jokainen asemalle johtava luiska oli liian jyrkkä, pituuskaltevuus 8- 10 %. Pohjoisessa länsipuolen luiskassa on käsijohde liian korkealla, 1,2 metrin korkeudessa. Muissa luiskissa ei ole käsijohteita tai lepotasanteita. Kasvillisuus työntyy luiskissa kulkuväylälle. Pohjoispään alikuluissa on rikkinäisiä valaisimia.

Kuva 25. Malminkartanon aseman suurin esteettömyysongelma on hämäryys. Laiturin reunassa on leveä vaalea varoitusalue, mutta tuntoaistiin perustuva varoitusraita puuttuu.

Kuva 26. Aseman etelä- ja pohjoispään kaikki luiskat ovat jyrkkiä.

Laitureilta pohjoispuolen portaisiin ja luiskiin johtavat kävelyväylät ovat heikossa kunnossa. Kävelytiellä on useita kadun pinnan alapuolella olevia kaivonkansia ja istutuksien oksat aiheuttavat törmäys vaaran. Lisäksi radan puolella olevasta kaiteesta puuttuu putoamissuoja ja laiturin päässä on mahdollista joutua kaiteen väärälle puolelle.

Aseman eteläpäässä radan itäpuolella sijaitsevalla pitkäaikaispysäköintiin tarkoitetulla alueella ei ole merkittyä inva-paikkaa. Pyöräparkkialuetta ei ole merkitty kontrastimateriaalivyöhykkeellä. Taksin tolppa on vaikea löytää ja havaita.

Kuva 27. Malminkartanon aseman alueella on useita vanhoja kourumaisia sadevesi-kaivon kansia, joihin voi kompastua.

3 ESTEETTÖMYYDEN KEHITTÄMINEN

3.1 Kehittämisperiaatteet

Esteettömyyden kannalta erityisen tärkeitä ovat keskusta-alueet, joilla on julkisia ja yksityisiä palveluja, kävelykadut, vanhus-, vammais-, sosiaali- ja terveyspalveluja tarjoavien toimipaikkojen ympäristöt, alueet, joilla asuu paljon vanhuksia tai vammaisia, julkisen liikenteen terminaalialueet ja pysäkkialueet, liikunta- ja leikkipaikat, jotka on rakennettu erityisesti kaikille käyttäjille sekä muut erityisesti esteettömiksi rakennetut reitit esimerkiksi virkistysalueilla. Näillä esteettömyyden erikoistason alueilla esteettömyyden hyvä taso on erityisen tärkeää.

Esteettömyyden toteuttamisessa on tärkeää periaate pyrkiä luomaan kokonaisia esteettömiä reittejä. Yhdestäkin kohdasta katkeava esteettömyys voi estää joiltakin käyttäjiltä toimimisen kokonaan. Seuraavissa esteettömyyden parannustoimenpiteissä on priorisoitu erikoistason ympäristöjen parantamista. Muilta alueilta on otettu huomioon sellaiset merkittävät ongelmat, jotka saattavat aiheuttaa selvän vaaratilanteen, esimerkiksi kompastumis- tai putoamisvaaran tai jotka muodostavat merkittävän esteen joidenkin käyttäjien omaehtoiselle toimimiselle.

Toimenpiteet on rakentamisen tarkoituksenmukaisuuden ja kannattavuuden kannalta mielekästä kytkeä muihin rakennus- ja korjauskohteiden toteutussuunnitelmiin ja toteutusohjelmiin. Kannelmäki-Kaarela alueella tällaisia hankkeita ei kuitenkaan ole, jolloin esteettömyyden parannustoimenpiteille tulisi varata omaa erillistä rahoitusta.

Suojateiden reunakivet, jotka eivät täytä esteettömyyden vaatimuksia, ovat yleinen ongelma kaikilla vanhemmilla alueilla. Reunakivien muuttamiseksi esteettömiksi pitäisikin käynnistää alueellinen hanke. Kiireellisimpinä uudistamiskohteina voidaan pitää suojateitä, joissa on 5 cm tai korkeampia reunakiviä. Esteettömyyden erikoistason alueet ja pääkadut/kokoojakadut tulisi laittaa kuntoon ensimmäisinä. Korjaustarpeen määrittelemiseksi alueen reunakivet tulee kartoittaa.

Kunnossapidon toimenpiteet ovat useimmiten yksinkertaisia ja ne voidaan toteuttaa osana tavanomaista kunnossapitoa. Toimenpiteitä toteutettaessa tulisi kuitenkin aina arvioida olisiko samassa yhteydessä mahdollista myös parantaa esteettömyyttä. Tällaisesta toimenpiteestä esimerkkeinä voidaan mainita suojatien reunakiven tai käsijohteen mallin muuttaminen uusimisen yhteydessä.

Toimenpiteiden yksityiskohtaisessa suunnittelussa ja toteutuksessa tulee aina pyrkiä Suraku-projektissa laadittujen ohjeiden mukaisiin ratkaisuihin. Ohjekortit löytyvät Helsinki kaikille – projektin sivulta www.hel2.fi/helsinkikaikille.

3.2 Kannelmäen erikoistason alue

Sitratori ja Kaneettitie pysäkkeineen, sieltä reitti Rumpupolun palvelutaloon, asema pysäköintialueineen, asemalta yhteydet Terveysasemalle, Vanhaistenpuistoon ja Soittajantielle, Vanhaistenpuisto ja sieltä reitti vanhan ostoskeskuksen alueelle muodostavat Kannelmäessä esteettömyyden erikoistason alueen. Tällä alueella on paljon sellaisia toimijoita, joille esteetön liikkuminen on tärkeää ja mahdollistaa omatoimisen elämisen.

Kanneltalon edustan porrasaskelmien reunaan tulisi lisätä musta kontrastiraita havaittavuutta parantamaan. Portaiden suunnanmuutoskohtaan tulisi lisätä asianmukainen käsijohde. Kaide myös estäisi kompastumasta suuntaa muuttavaan portaaseen.

Aseman ylikulkuun nousevan luiskan molemmille puolille tulisi asentaa katkeamaton käsijohde 70 cm:n korkeudelle. Asema kaipaisi kokonaisvaltaista parantamista. Aseman ongelmat on kuvattu yksityiskohtaisemmin kohdassa 2.10 Asemat.

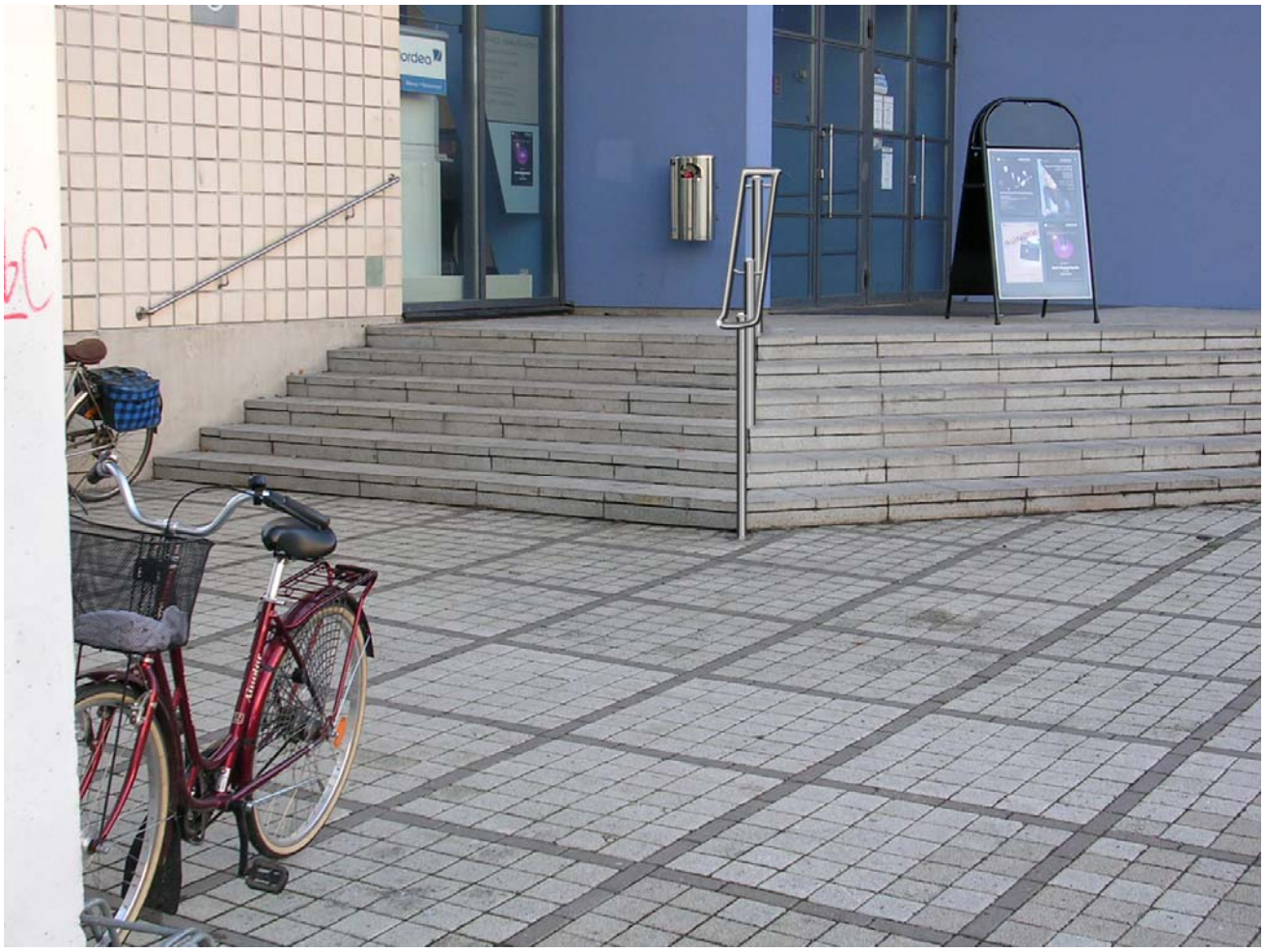

Kuva 29. Valokuvasovitteessa on esitetty käsijohteen lisääminen Kanneltalon portaisiin. Käsijohde auttaa portaiden nousemisessa ja laskeutumisessa sekä estää heikkonäköistä kompastumasta erisuuntaisiin portaisiin.

Kaustisentien kääntöpaikalta kohti terveysasemaa nousevan jyrkän kevyenliikenteen väylän sortunut reuna ja murtunut asfaltti tulisi korjata. Molemmille puolille luiskaa tulisi asentaa asianmukaiset käsijohteet.

Terveysaseman sisäänkäyntialueen korkean porrasaskelman ja jyrkän luiskan ongelman parantamiseksi Kaustisenpolun kulkuväylän tasausta pitäisi nostaa. Samalla korjautuisi Kaustisenpolun epätasaisuudet ja kompastumisvaaran aiheuttava kuivatuskouru poistuisi. Pinnoitteiden korjausta laajennettaisiin seuraavassa vaiheessa Kaustisenpolun eteläosalle.

Ajoyhteyden Soittajantieltä Sitratielle ja aseman pysäköintialueelle parantamisesta on jo laadittu suunnitelma. Suunnitelma on tarkoitus toteuttaa ensi vuonna.

Kannelpolun penkkien käyttämisen ongelmana on kuivatuksen vuoksi penkkien eteen sijoitettu reunakivi. Parannustoimenpiteitä suunniteltaessa tulee arvioida voidaanko reunakivi korvata penkkien kohdalla yliajettavalla kourulaatalla, penkin ja roska-astian alueen pinnoittamisella esim. betonikivellä ja tasauksen huolellisella suunnittelulla. Penkkialueet tulisi suunnitella kokonaisuudessaan Suraku-projektissa laadittujen ohjeiden mukaisesti.

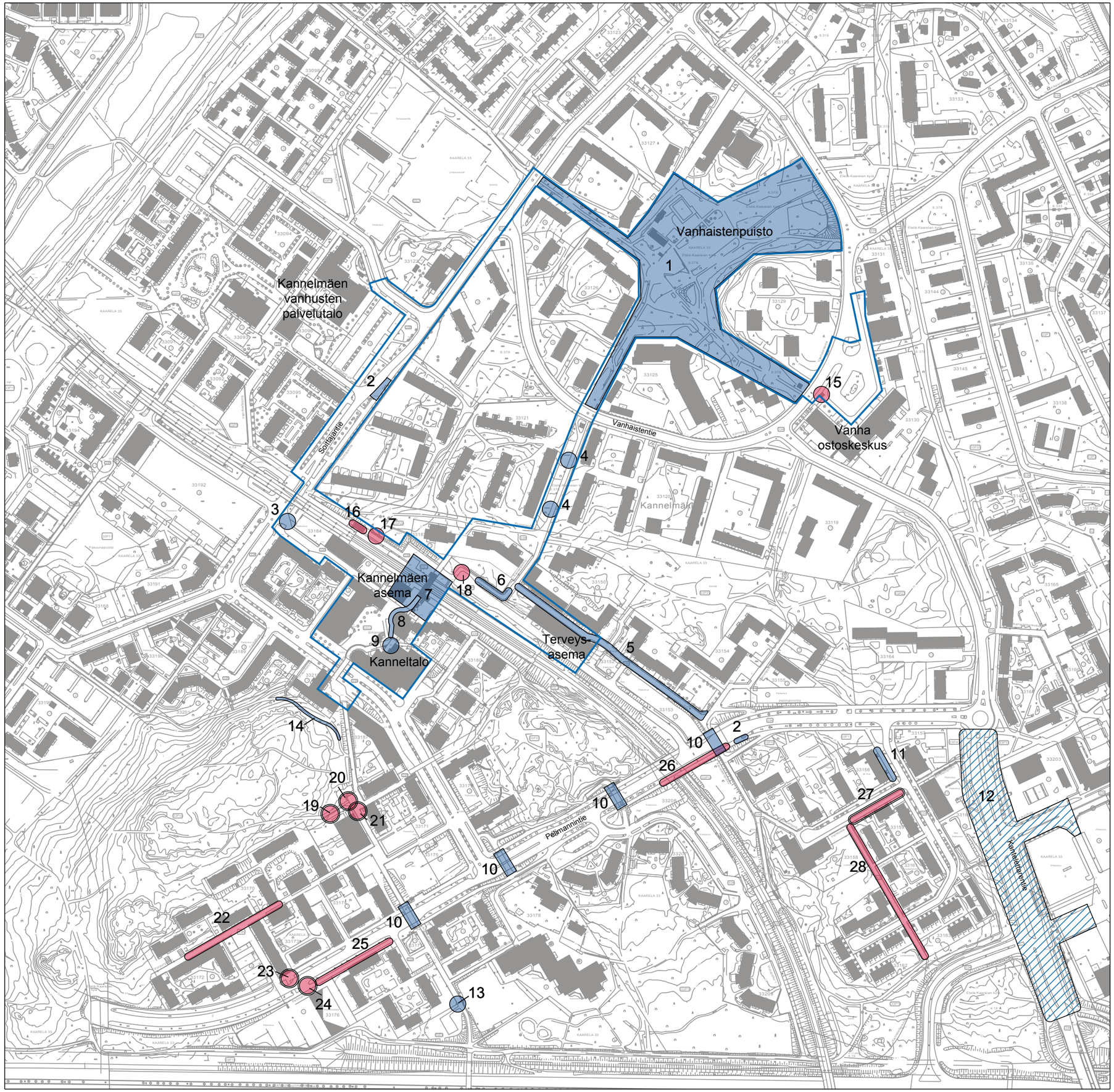

Parannustoimenpiteet Kannelmäessä

1. Vanhaistenpuiston kehittäminen
   - puistokäytävien varrella sijaitsevien penkkien ja roska-astioiden alueet pinnoitetaan esim. betonikiveyksellä
   - penkkien päihin varataan tila pyörätuolille
   - käsi- ja selkänojallisia penkkejä
2. Pysäkkialue merkitään vaalealla pinnoitteella, esim. betonikiveys.
3. Sitratien ja paikoitusalueen liittymäjärjestelyjä selkiytetään ja suojatien kohtaan asennetaan reunakivet.
4. Penkin ja roska-astian kohdalta poistetaan reunakivi ja alue pinnoitetaan esim. betonikivellä. Penkin päähän varataan tila pyörätuolille.
5. Terveysaseman edustan tasausta nostetaan niin, että sisäänkäyntien edusalueen kohdille ei jää kynnystä, ja vanhat ritiläkaivot korvataan uusilla tasaisemmilla kaivoilla. Kaustisenpolun vaurioitunut jalkakäytävän betonilaatta-pinnoitus uusitaan.
6. Luiskan molemmille puolille käsijohteet kahdelle korkeudelle. Sortuneet luiskanreunat korjataan.
7. Aseman toimenpiteet on esitetty raportin kohdassa 2.10.
8. Luiskan molemmille puolille lisätään toinen käsijohde 70 cm korkeudelle.
9. Kanneltalon portaan kulmakohtaan lisätään kaksipuoleinen käsijohde kahdelle korkeudelle. Porrasaskelmien reunaan tehdään 30-40 mm leveä musta värikontrastiraita.
10. Alikulkukäytävien viihtyisyyttä parannetaan maalaamalla tai pinnoittamalla seinäpinnat ja valaisimet korjataan.
11. Jalkakäytävän ja tontin rajaan tehdään vaalea kontrastivyöhyke esim. lohkopintaisista noppakivistä. Tällä varoitetaan kulkijaa törmäämästä sisäänkäyntien porrasrakenteisiin.
12. Kantelettarentien parantaminen v. 2005.
13. Parannetaan veden poisjohtamista väylän matalimmassa kohdassa.
14. Rakennetaan puuttuva polkuyhteys.

Kunnossapidon toimenpiteet

15. Vaurioitunut porras uusitaan ja asennetaan käsijohde kahdelle korkeudelle.
16. Porrasaskelmien reunaan tehdään musta värikontrastiraita.
17. Puun juurten rikkoma asfaltti korjataan.
18. Kääntöpaikan kulmaukseen asennetaan esim. luiskattu suojatien reunakivi ohjaamaan heikkonäköisen kulkua.
19. Korjataan rikkoutunut ritiläkouru.
20. Avataan tukkeutunut ritiläkouru ja tarkistetaan Klaneettipolkua laskevan vesikourun toimiminen.
21. Paikataan vaurioitunut ja epätasainen asfaltti kaivonkansien ympärillä.
22. Korjataan Purpuripolun painumat.
23. Paikataan murtunut ja epätasainen asfaltti.
24. Nostetaan kaivon kansi jalkakäytävän tasalle.
25. Poistetaan pensaiden oksat kulkuväylältä.
26. Uusitaan syvä kouru jalkakäytävän reunassa loivemmalla.
27. Uusitaan epätasainen asfaltti.
28. Vetelinpolun epätasainen, puiden juurten nostama ja vaurioitunut päällyste korjataan.

Esteettömyyden erikoistason alue, toimenpiteet kiireellisiä

Kiireellinen kunnossapidon toimenpide

Kuva 30. Kaustisenpolun parantaminen terveysaseman kohdalla on tärkein esteettömyyden kehittämistoimenpide. Tasauksen nostaminen, uusi päällyste ja jyrkkäreunaisen kuivatuskourun poistaminen ovat alustavasti ehdotettavia toimenpiteitä.

Kannelmäen vanhusten palvelutalon lähin pysäkkialue Soittajantiellä tulisi päällystää esim. harmaalla betonikivellä, jotta heikkonäköisen olisi helpompi tunnistaa pysäkin kohta ja varoa törmäämästä katoksen rakenteisiin.

Vanhaistenpuisto on yleiseltä esteettömyydeltään hyvä ja sen käytävät ja uudet penkit ovat hyväkuntoisia. Puiston alueella olisi hyvä olla myös käsinojallisia, erikorkuisia penkkejä. Penkkien ja roska-astioiden alueet tulisi päällystää kovalla pinnoitteella ja penkkien päihin varata tila pyörätuolille.

Kunnossapidon toimenpiteet erikoistason alueella

Esteettömyyden erikoistason alueella Kannelmäessä on vähän kunnossapidon toimenpidetarpeita. Hankalimpia on portaiden askelmien reunaan tarvittavan kontrastiraidan lisääminen. Maalausraita vaatii usein toistettavaa uusimista. Maalauksen vaihtoehtona voisivat olla erilaiset massat. Parantamista tarvitsevia portaita on aseman pohjoispuolelta Soittajantielle laskeva porras ja Vanhalle ostoskeskukselle Vanhaistentieltä nouseva porras.

Muita kunnossapidon toimenpiteitä ovat rikkoutuneen asfaltin korjaaminen ja Kaustisentien kääntöpaikan reunakiven uusiminen ja rikkoutuneen asfaltin korjaaminen aseman pohjois-puolella.

Kuva 31. Asemalta Soittajantielle laskevissa portaissa heikkonäköisen on vaikea tunnistaa askelmien reunoja. Parannustoimenpiteenä on kontrastiraidan lisääminen graniittiportaaseen.

3.3 Eteläosan toimenpiteet

Rumpupolun palvelutalon takana olevan metsäisen puistoalueen puuttuva polkuosuus tulisi rakentaa.

Pelimannitien neljää alikulun viihtyisyyttä ja valoisuutta tulisi parantaa ja Pelimannitien sillan pysäkkialue tulisi päällystää esimerkiksi harmaalla betonikiveyksellä.

Halsuantien jalkakäytävän reunaan tulisi rakentaa vaalea ja karkea vyöhyke esimerkiksi graniittinoppakivistä varoittamaan sisäänkäynnin tasanteesta, johon voi törmätä.

Kantelettarentien esteettömyyden ongelmat korjaantuvat kun se kuluvan vuoden aikana rakennetaan uudelleen eritasoliittymän ja Pelimannintien kiertoliittymän välisellä osalla.

Kunnossapidon toimenpiteet eteläosalla

Pelimannintien alueen väylien päällysteet alkavat olla vanhoja ja kuluneita. Epätasaisuudet ovat kuitenkin pääasiallisesti pienialaisia ja niiden korjaaminen on tavanomaista kunnossapitoa. Pelimannintien loppuosalla on pensasistutus levinnyt kevyenliikenteen väylälle. Pelimannintien alittaa neljä alikulkua. Hämärät ja harmaat alikulut rikkinäisine valaisimineen ovat Pelimannintien alueen epäviihtyisimmät paikat ja niiden ilme kaipaisi parantamista. Radan ylittävällä Pelimannitien sillalla on syvä, kompastumisvaaran aiheuttava, kuivatuskouru jalkakäytävän reunassa. Sillalla sijaitseva pysäkkialue katoksineen on samalla jalkakäytävän asfalttialueella.

Vetelintien itäosan etelänpuoleinen, erittäin pahasti painunut jalkakäytävä tulisi kiireellisesti päällystää uudelleen. Muut kiireelliset kunnossapidon toimenpiteet ovat pienialaisia epätasaisuuksien paikkaamisia ja kuivatusjärjestelmän kunnostamisia.

Purpuripolun ja Vetelinpolun epätasaisten pinnoitteiden korjaamisen kiireellisyys arvioidaan muiden kunnossapidon tarpeiden kanssa. Pelimannintien loppuosalla jalkakäytävälle työntyvät pensaat leikataan.

Kannelmäen lounaisosassa on rakenteilla vuonna 2006 valmistuva Trumpettipuisto. Puiston sijainti tasamaalla ja toimintojen selkeä perusjärjestely antavat hyvät lähtökohdat myöhemmälle kehittämiselle kaikille soveltuvaksi leikkipuistoksi.

3.4 Malminkartanon toimenpiteet

Malminkartanon esteettömyyden erikoistason alue muodostuu asemasta, Malminkartanon ja Puustellinaukion julkisten ja yksityisten palvelujen alueesta, Katvepolun alikulkuyhteydestä ja terveysasemasta.

Asemalle johtaviin jyrkkiin luiskiin tulisi rakentaa asianmukaiset käsijohteet ja rikkoutuneet portaat käsijohteineen tulisi korjata. Aseman tunnelin yleisvalaistusta tulisi parantaa. Aikataulu- ja linjakarttataulut tarvitsevat omat valaisimet. Laiturien suojavyöhykkeisiin tulisi lisätä tuntoaistiin perustuva laattavyöhyke. Penkkien kohdilla vaalea laatoitus tai kiveys auttaisivat heikkonäköistä havaitsemaan kalusteet ja istujat. Malminkartanontieltä tulisi rakentaa uusi esteetön kulkuyhteys asemalle.

Kuva 32. Kaikkiin asemalle nouseviin jyrkkiin luiskiin tulisi lisätä molemmin puolin käsijohteet kahdelle korkeudelle.

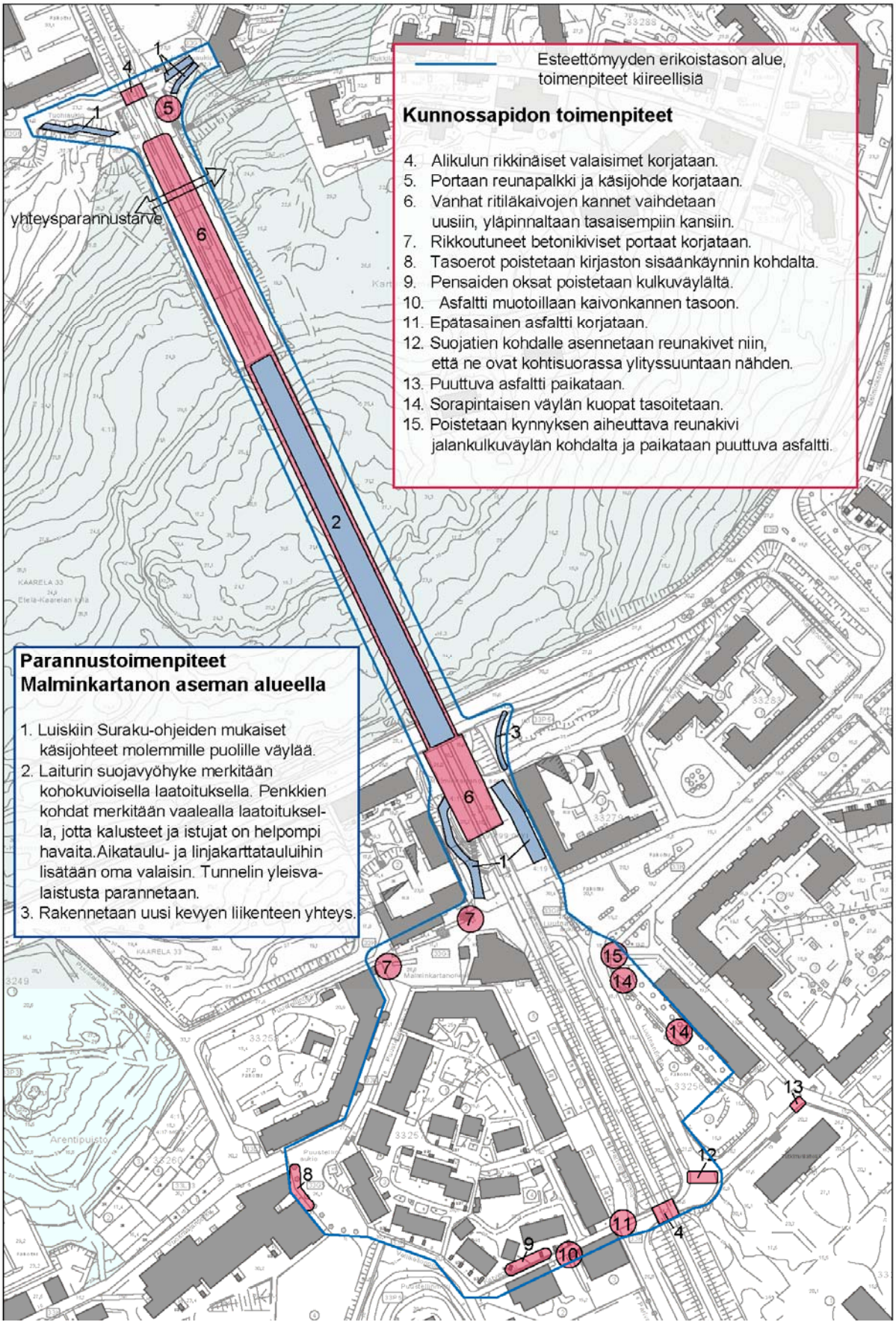

Kuva 33. Toimenpiteet Malminkartanon aseman alueella.

Kunnossapidon toimenpiteet Malminkartanossa

Aseman laiturialueella ja niille johtavilla kevyenliikenteen väylillä tulisi vaihtaa vanhat kourumaiset sadevesikaivojen ritiläkannet loivempiin, jotka eivät aiheuta kompastumisvaaraa. Muutoksen yhteydessä varmistetaan, että kuivatus toimii edelleen hyvin. Aseman pohjoispään alikulun valaisimet tulisi korjata ja rikkinäinen porras käsijohteineen korjata.

Malminkartanon aukion katualueella sijaitseva kapea porras luiskineen on erikoisen muotonsa ja järjestelynsä vuoksi jopa vaarallinen heikkonäköiselle käyttäjälle. Portaan suunnittelu- ja rakentaminen uudelleen tulisi toteuttaa viimeistään kiinteistön alueen kehittämistoimenpiteiden yhteydessä.

Puustellinaukiolla, Katvepolulla ja reiteillä terveysasemalle on pieniä kunnossapidon ongelmia, jotka liittyvät pintojen epätasaisuuteen, väylälle työntyviin istutuksiin, alikulun hämäryyteen ja suojatiejärjestelyihin. Kaikki Malminkartanoon esitetyt parantamistarpeet sijoittuvat esteettömyyden erikoistasoa vaativalle alueelle ja ne tulisi pyrkiä toteuttamaan mahdollisimman pikaisesti.

Kuva 34. Tonttien kasvillisuus työntyy kevyenliikenteenväylälle Katvekujalla.

3.5 Ylläpidon kehittäminen

Kannelmäessä ylläpitoluokkaan II, kokooja- ja joukkoliikennekadut, kuuluvat seuraavat katuosat:

- Kantelettarentie
- Laulukuja
- Pelimannintie
- Kaneettitie
- Soittajantie
- Kanteletie
- Vanhaistentie Soittajantien eteläpuolella
- Kanneltie
- Kaarelantie tie

Nämä kadut kattavat tärkeimmät yhteydet asemille ja päivittäispalveluihin. Nykyisten II luokan katujen ulkopuolelle jää kuitenkin muutama katuosuus, joilla tarvitaan korkeaa esteettömyyttä ja talvihoidon laatutasoa. Tällaisia ovat Urkupillintie Soittajantieltä Kannelmäen vanhusten palvelutalolle, Vanhaistentie Soittajantieltä Kannelkodin vanhainkotiin ja ajolenkki vanhan ostoskeskuksen edustalla. Malminkartanossa ei ole vastaavanlaisia tarpeita.

Kannelmäessä puistoissa sijaitsevista, esteettömyyden kannalta keskeisistä väylistä, B hoitoluokkaan kuuluvat seuraavat polut:

- Vanhaistenpuiston polut
- Kannelpolku Huilupuistosta pohjoiseen
- Huilupuiston itä-länsi-suuntainen polku ja sieltä yhteys vanhalle ostoskeskukselle
- Ostoskeskuksen itäpuolitse Kannelmäen halki kulkeva puistoyhteys sekä siitä poikittaisyhteydet ostoskeskuksen ja Vanhaistenpuiston kohdilla

Jotta näistä yhteyksistä täydentyisi kokonaisia reitistöjä, tulisi vielä kevyenliikenteenreitit asemalta Soittajantielle ja terveysasemalle nostaa B hoitoluokkaan.

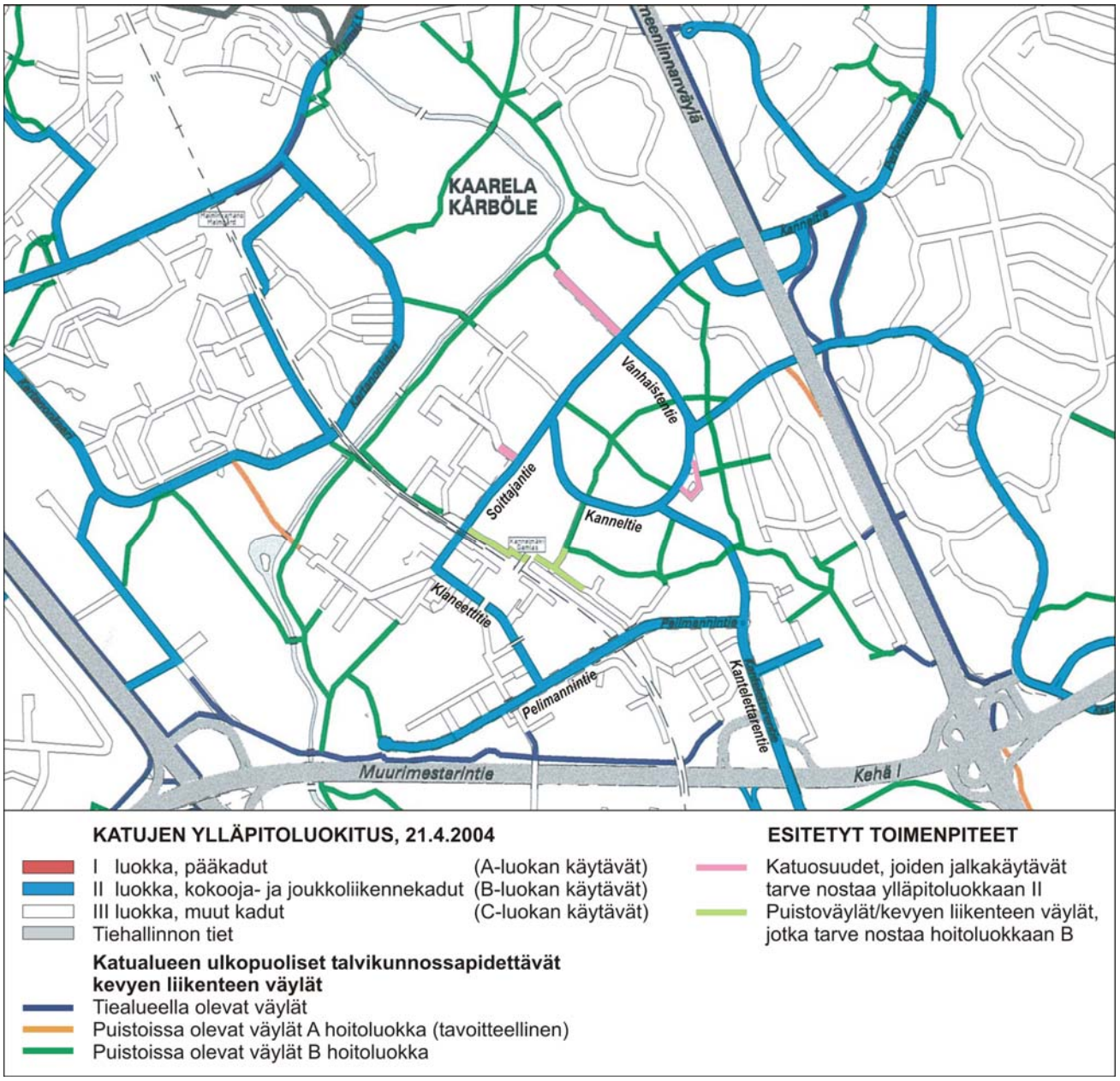

Kuva 35. Ehdotus vanhusten palvelutaloille johtavien katuosuuksien ja vanhan ostoskeskuksen ajolenkin ylläpitoluokan nostamisesta sekä Kannelmäen aseman alueen yhdistämisestä talvikunnossapidettäviin puistoväyliin.

4 JATKOTOIMENPITEET

Esteettömyyden tarpeen vuoksi kiireellisiksi tunnistettujen hankkeiden suunnittelu ja rakentaminen tulisi toteuttaa lähivuosina. Koska alueella ei ole muita rakennus- ja korjaushankkeita tulee esteettömyyden parannustoimenpiteille varata omaa erillistä rahoitusta.

Kunnossapidon pienten toimenpiteiden toteuttaminen aloitetaan välittömästi. Esimerkiksi isompialaisten väyläosuuksien uudelleen päällystämisen kiireellisyys tulee arvioida ja aikatauluttaa yhdessä muiden kunnossapitohankkeiden kanssa.

Kannelmäessä tulisi toteuttaa järjestelmällinen estetiedon kerääminen kaupungin estetietokantaan. Malminkartanon ja Kaarelan alueiden kartoittaminen voidaan toteuttaa tarpeen mukaan tulevaisuudessa.

Suojateiden reunakivien korjaamisesta esteettömiksi tulisi käynnistää alueellinen hanke. Kartoituksen pohjalta tunnistetaan reitit, joilla pahimmat ongelmat ovat. Kiireellisimpinä uudistamiskohteina voidaan pitää suojateitä, joissa on 5 cm tai korkeampia reunakiviä. Näistä kiireellisimpiä ovat esteettömyyden erikoistason alueet sekä tärkeät pää- ja kokoojakadut.

Suurin osa esitetyistä toimenpiteistä on kaupungin rakennusviraston katu- ja puisto-osaston sekä HKR-ympäristötuotannon toiminta-aluetta. Yksityisten kiinteistöjen alueilla on jalkakäytäville työntyvän kasvillisuuden leikkaustarvetta: sivun 27 toimenpidekartan kohta 9 sekä Malminkartanossa kuvan 33 toimenpide 9.

Helsingin kaupungin liikennelaitoksen toiminta-alueille kuuluvia parantamistarpeita ovat Kannelmäen ja Malminkartanon asemat, joiden ongelmat on kuvattu kohdassa 2.10 Asemat, toimenpidekartalla sivulla 27 toimenpide 8 ja kunnossapidon toimenpiteet 16 ja 17 sekä kuvassa 33 (Malminkartano) toimenpiteet 1-3 ja kunnossapidon toimenpiteet 5 ja 6 yhdessä rakennusviraston kanssa. Lisäksi bussipysäkkeihin liittyviä kehittämistarpeita on Soittajantiellä ja Pelimannintiellä (toimenpide 2 sivun 27 kartalla).

Kanneltalon portaat (toimenpide 9, sivun 27 toimenpidekartta) ja Malminkartanon terveysaseman pihakäytävät (kunnossapidon toimenpide 14, kuva 33) ovat kiinteistöviraston tilakeskuksen toiminta-aluetta. Malminkartanon kirjaston ja Puustellinaukion rajapinnan kynnyksen parantaminen on tilakeskuksen ja rakennusviraston yhteinen kunnossapidon toimenpide.

Myös muiden kaupungin hallintokuntien pitää käynnistää omien toimipisteidensä esteettömyysarvioinnit ja kehittämisprojektit. Tuloksekkainta tämä työ olisi samanaikaisesti katu- ja puistoalueiden kehittämisen kanssa. Kokonaisuuden kannalta olisikin perusteltua, että muiden hallintokuntien esteettömyystyö alkaisi niiltä alueilta, joille rakennusvirasto on laatinut alueellisen esteettömyyssuunnitelman. Myös yksityisiä kiinteistöjä ja asuinkiinteistöjä tulee kannustaa omiin esteettömyyden parantamishankkeisiinsa.

Helsingin kaupungin esteettömyyssuunnitelmassa ajalle 2005-2010 on määritelty esteettömyyden tarpeen mukaisesti seuraavat kaupunginosat, joille tulisi laatia esteettömyyssuunnitelma.

5 KUSTANNUSARVIO

Alueellisissa esteettömyyssuunnitelmissa on esitetty toimenpiteet jaoteltuina kunnossapidon toimenpiteisiin ja parannustoimenpiteisiin, jotka vaativat erillistä investointirahoitusta. Osa raportissa esitetyistä toimenpiteistä sijoittuu kiinteistöjen alueelle; näitä toimenpiteitä ei ole huomioitu tässä laskelmassa. Koska osan ongelmista ratkaiseminen vaatii yksityiskohtaista rakennussuunnittelua ovat jotkut esitetyistä toimenpiteistä alustavia sekä ratkaisun määrittelyn että kustannusarvion osalta.

Seuraavassa ei ole esitetty kunnossapidon toimenpiteitä, koska ne toteutuvat osana normaalia kunnossapitotyötä, eivätkä vaadi erillisrahoitusta. Myös merkittävä osa esteettömyyden parantamisesta tulee toteutumaan osana muita hankkeita, eikä näillekään toimille ole tarpeellista osoittaa erillistä esteettömyyden toimenpiderahoitusta. Tällaisia hankkeita ovat mm. aukioiden ja katujen kokonaisvaltaiset kehittämishankkeet, uudet puistopolut ja alikulkujen ym. valaistuksen parantaminen. Suojateiden reunakivien muuttaminen esteettömiksi edellyttää niiden järjestelmällistä kartoittamista, minkä jälkeen niiden toimenpiteiden määrällinen tarve ja kustannukset voidaan arvioida.

Kannelmäki-Kaarela alueen erilliset esteettömyyden parannustoimenpiteet (sulkeissa Kannelmäen ja Malminkartanon toimenpidekarttojen toimenpiteiden numerot):

Käsijohdetta 350 m, Kannelmäki (tp 6, 8) Malminkartano (tp 1):	à 100 €/m	35.000 €
Levähdysalueen betonikiveys 60 m^2, Kannelmäki (tp 1 ja 4):	à 50 €/m^2	3.000 €
Pysäkkialueiden betonikiveykset 150 m^2, Kannelmäki (tp 2):	à 50 €/m^2	7.500 €
Varoitusalue, noppakiveys 35 m^2, Kannelmäki (tp 11):	à 150 €/m^2	5.000 €
Kustannukset Kannelmäki-Kaarelassa yhteensä:		50.500 €

LIITE

Sidosryhmien kävelykierros Kannelmäessä 20.6.2005

Kävelykierrokselle osallistui noin 10 henkeä. Ryhmä koostui suhteellisen iäkkäistä alueen asukkaista, vammaisjärjestöjen edustajista, alueen suunnittelijoista rakennusvirastosta ja kaupunkisuunnitteluvirastosta sekä Helsinki kaikille –projektin ja konsultin edustajista.

Palvelutalolta matka alkoi kevyen liikenteen siltaa pitkin Kanneltalolle. Kanneltalon sisäänkäynnin sijoitus ylätasolle todettiin ongelmalliseksi. Kevyen liikenteen sillan suunnasta pääsy pääsisäänkäynnille oli mahdollista tasossa. Sitratorin suunnasta sisäänkäynnin välitasanteelle johtavalta rampilta puuttui välitasanne ja siinä oli käsijohde vain toisella puolella. Siitä sisäänkäynnille johtava ramppi oli vaikea havaita umpinaisen muurin takaa. Opastus olisi auttanut asiaa. Näkövammaisen oli vaikea hahmottaa pääsisäänkäynnille johtava kulmaporras. Hissiyhteyttä ei ollut, koska Kanneltalon alakerrassa oleva nuorisotalo oli suljettu.

Kanneltalolta matka jatkui rautatieasemalle. Laituritasolla liikkuessa vinot pilarit olivat näkövammaiselle vaikeita havaita. Laituritasolla oli hissiyhteys ylikulkusillalle. Hissien opasteet olivat liian ylhäällä ja painonapeissa ei ollut lainkaan kontrastia ympäröivään materiaaliin verrattuna. Ylikulkusillalle pääsi myös Kanneltalolta yhtenäisenä jatkuvaa kevyen liikenteen siltayhteyttä. Siltayhteys oli esteetön, mutta se nousi ramppimaisena koko matkalta, eikä siinä ollut välitasanteita. Käsijohde oli vain toisella puolella ja se katkesi aina siltapilareiden kohdalla.

Radan pohjoispuolella siltayhteys liittyi tasossa maastoon ja kevyen liikenteen väylä jatkui sorapintaisena Kannelpolulle. Kävelykierros teki pienen koukkauksen Kaustisenpolun varressa olevalle terveyskeskukselle. Vaikka terveyskeskuksen sisäänkäynnin ja kadun tasoero oli pieni, niin sisäänkäyntitasolle pääsy oli vaikeaa pyörätuolilla, koska peltiramppi oli hyvin jyrkkä.

Kannelpolun asfaltoitu käytävä oli hyvin jyrkkä, eikä siinä ollut välitasanteita. Penkit oli sijoitettu reunakiven taakse, eikä niissä ollut käsinojia. Kannelpolun ja Kanneltien liittymässä suojatiejärjestelyt toimivat kohtuullisesti, koska pyörätie oli tehty portaattomaksi.

Matka jatkui Kanneltietä pitkin vanhalle ostoskeskukselle, jonne Kanneltie nousi jyrkästi. Porrasyhteydet ostoskeskuksen pihatasolle olivat erittäin jyrkkiä ja käsinoja oli vain portaan toisella puolella. Kierreportaan alku oli pihatasolta vaarallisen jyrkkä, mutta sen suojana oleva portti oli auki. Ostoskeskuksen liikkeisiin johtavat rampit olivat pääosin liian jyrkkiä, vaikka tasoero oli pieni ja tilaa rampeille olisi ollut riittävästi.

Ostoskeskukselta matka jatkui Vanhaistentietä alas ja Vanhaistenpuistoon. Puiston sorakäytävät olivat esteettömiä. Puistosta on käynti suoraan mäellä olevalle Kannelmäen kirkolle, mutta esteetön yhteys oli selkeästi alemmalla tasolla olevan seurakuntakeskuksen puolelta. Penkkejä oli useampaa korkeutta, mutta jotkut niistä oli asennettu kallistamaan liikaa taaksepäin. Puistosta matka jatkui Soittajantielle ja sieltä Klaneettitielle. Katujaksoilla kulku oli esteetöntä ja Sitratori liittyi Klaneettitiehen esteettömästi.